

СЕКЦІЯ 3

СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА ТА СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ

СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ І МОЛОДІ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В ЗОНІ КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

CHILDREN AND YOUTH PROTECTION STRATEGY IN THE CONFLICT AREA IN EASTERN UKRAINE

У статті розглядаються основні компоненти стратегії захисту дітей і молоді в зоні конфлікту. Порушення доступу до основних соціальних послуг та інші соціальні проблеми потребують соціального захисту й постійної психосоціальної підтримки в домашніх умовах, на рівні школи та громади. Найбільшій увазі потребують сім'ї, що знаходяться на відстані 20 км від лінії розмежування. Ситуація сильно послабила захисне середовище навколо дітей в Україні, зробивши їх ще більш вразливими до насильства, жорстокого поводження й зневаги. Третина дітей стверджує, що взагалі не отримувала жодної підтримки від дорослих. Діяльність партнерських організацій необхідно спрямувати на захист дітей і молоді, а також дітей, що мають ризик або відокремлені від своїх сімей. Отже, необхідно посилити захист постраждалих від конфлікту дітей і молоді на сході України в домашніх умовах, на рівні школи та громади шляхом розширення доступу до якісних послуг із захисту дітей і молоді.

Стратегія включає зміцнення механізмів подолання проблем і формування стійкості молоді; доступу до послуг із захисту дітей від насильства, експлуатації, жорстокого поводження та нехтування вдома, у школі та громаді; захисту від вербування й використання в бойових діях збройними силами або збройними групами; захисту від вибухової зброї, мін і залишків війни; планування захисту й реагування на всіх рівнях.

Партнерські організації постійно працюють над тим, щоб відновити захисне середовище навколо дітей, а також посилити стійкість дітей і їхніх сімей. Їхня діяльність базується на таких принципах: гуманність, нейтралітет, неупередженість, а також чотирьох принципів Конвенції про права дитини: найкращий інтерес дитини; недискримінація; право на життя, виживання та розвиток; повага до поглядів дитини. Необхідно посилити знання й навички вихователів, членів громади, комітетів із захисту дітей і вчителів щодо того, як надати емоційну підтримку та як піклуватися про дітей. Дітям і молоді потрібно надати доступ до безпечних приміщень, у тому числі в школі, у своїх будинках і громадах.

Ключові слова: діти і молодь, захист постраждалих від конфлікту, насильство, вербування, мінна безпека, психосоціальна підтримка, ризики дівчат і хлопців.

The article discusses the main components of a child and youth protection strategy in a conflict zone. Disruptions to access to basic social services and other social problems require social protection and ongoing psychosocial support at home, at school and community level. Families within 20 km of the demarcation line need the most attention. The situation has greatly weakened the protective environment around children in Ukraine, making them even more vulnerable to violence, abuse and neglect. A third of children say they did not receive any adult support at all. The activities of partner organizations should be aimed at protecting children and young people, as well as children at risk or separated from their families.

Thus, it is necessary to strengthen the protection of conflict-affected children and young people in eastern Ukraine at home, at school and community levels by increasing access to quality child and youth protection services.

The strategy includes strengthening mechanisms for overcoming problems and building youth resilience; access to child protection services and those protected from violence, exploitation, abuse and neglect at home, at school and in the community; protection against recruitment and use in combat by the armed forces or armed groups; protection against explosive weapons, mines and the remnants of war; security planning and response at all levels.

Partner organizations are constantly working to restore the protective environment around children and to strengthen the resilience of children and their families. Their activities based on the following principles: humanity, neutrality, impartiality, and four principles of the Convention on the Rights of the Child: the best interests of the child; non-discrimination; the right to life, survival and development; respect for the views of the child. Knowledge and skills of caregivers, community members, child protection committees and teachers on how to provide emotional support and how to care for children need to be strengthened. Children and young people should give access to safe spaces, including at school, in their homes and in communities.

Key words: children and youth, protection of victims of conflict, violence, recruitment, mine security, psychosocial support, risks of girls and boys.

УДК 316.485.6
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.12-1.7>

Баханов О.Ю.
викладач кафедри соціології
Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Постановка проблеми. Конфлікт в Україні продовжує становити серйозні проблеми у сфері захисту дітей і молоді, які прожива-

ють по обидва боки конфлікту на сході. Діти і молодь уже 6 рік перебувають у середовищі, яке негативно впливає на їхнє самопочуття.

Обстріли та мінна безпека в зоні протидії впливають на їхній психологічний стан.

Станом на 2019 рік у Донецькій і Луганській областях проживає 836 923 дитини й підлітки. Різноманітні громадські, державні та міжнародні організації намагаються створити можливості для допомоги дітям і молоді, що постраждали від конфлікту. Вони шукають усі можливості, аби надати психосоціальну допомогу й інші послуги.

Їхня діяльність базується на таких принципах: гуманність, нейтралітет, неупередженість, а також чотири принципи Конвенції про права дитини: найкращий інтерес дитини; недискримінація; право на життя, виживання та розвиток; повага до поглядів дитини.

Найбільшої уваги потребують сім'ї, що знаходяться на відстані 20 км від лінії розмежування. Діяльність необхідно направити на захист дітей і молоді, а також дітей, що мають ризик або відокремлені від своїх сімей.

Агенції ООН, громадські та державні організації активно працюють у цих місцях. Спільно з партнерами вони координують спільну діяльність.

Конфлікт продовжує впливати на дітей і сім'ї з обох сторін. Порушення доступу до основних соціальних послуг, включаючи послуги соціального захисту, вільного переміщення, економічна стагнація, безробіття й відсутність можливостей призводять до руйнівної ситуації.

Постановка завдання. Мета статті розглянути основні компоненти стратегії захисту дітей і молоді в зоні конфлікту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діти і підлітки на сході України щодня зазнають численних ризиків, мають ризик постраждати від вибухової зброї, використання дітей усіма учасниками конфлікту. Ситуація сильно послабила захисне середовище навколо дітей в Україні, зробивши їх ще більш вразливими до насильства, жорстокого поводження та зневаги. Окрім дітей, які стикаються з постійними ризиками, ця складна ситуація вплинула й на самопочуття педагогів. Діти можуть стати об'єктами насильства в будинках, школах і громадах. Наприклад, це стосується домашнього насильства та зневаги, які сильно підривають стійкість дітей до подолання їх наслідків. Це середовище позбавляє молодь можливості щодо вирішення її психосоціальних потреб. Партнерські організації працюють над тим, щоб відновити захисне середовище навколо дітей, а також посилити стійкість дітей і їхніх сімей.

Психосоціальна підтримка. Сім'ї, які знаходяться в районах, що постраждали від конфлікту, живуть у постійному страху, щодня стикаються зі смертельними ризиками, коли відбуваються бойові дії та є загроза підірватися на міні. Існує прямий взаємозв'язок між

фізичним та емоційним насиллям і рівнем конфліктної напруженості: чим вища конфліктна активність, тим важча психологічна травма серед населення.

Бойові дії істотно впливають на психічне здоров'я дітей, які проживають поряд, через постійну небезпеку стрілянини та обстрілів. Більшість дітей, які проживають у таких районах, уже пережили смерть або страх перед смертю родича, що разом зі страхом перед пунктами пропуску та військовою присутністю, а також обстрілами й стріляниною призводять до психологічного стресу і травм.

Конфлікт позначився на дітях. У них з'явилося почуття страху, проблеми зі сном і концентрацією, утрата волосся, нетримання сечі, уникнення, нав'язливі спогади, гіперактивність, соціальна ізоляція тощо. Ці симптоми можна спостерігати в більшості діти, які безпосередньо постраждали від конфлікту.

Діти і молодь починають негативно копіювати дорослих, зловживати алкоголем і наркотиками. Однією з найбільш вразливих груп є хлопці, що живуть біля лінії перетину на відстані до 5 км. Ці хлопці демонструють низький рівень стійкості й життєвих навичок, а також низьку здатність отримувати користь від соціального впливу та допомоги.

Лише третина цих дітей підтверджує, що вони отримали достатню підтримку від дорослих, завдяки якій вони пережили свій негативний досвід, третина дітей стверджує, що взагалі не отримувала жодної підтримки від дорослих.

Ризики. По обидві сторони конфлікту багато забруднень мінами та іншою вибуховою, що робить Україну однією з найбільш постраждалих від мін країн у світі. Міни були головною причиною дитячих жертв, пов'язаних із конфліктами, у 2014–2017 роках, що становить близько двох третин усіх зафіксованих смертей і каліцтв. Багато хто із цих дітей отримав інвалідність на все життя. Хлопці становлять 85% усіх жертв, пов'язаних із протимінними наслідками серед дітей. Більшість жертв від мін були із сімей з меншим рівнем доходу та жили в сільській місцевості. У цих регіонах менший рівень охоплення державними службами, такими як лікарні, поліція та соціальні служби. Тобто молодь, що проживає поблизу лінії перетину, має підвищену небезпеку, постраждала від мін та інших ситуацій, пов'язаних зі зброєю, має менші шанси на отримання своєчасної та якісної допомоги.

Більшість жертв спричинені тим, що діти знайшли якийсь невідомий пристрій у вільний час і почали гратися з ним. Іноді діти приносять додому неначе іграшку, аби пограти з нею, або розібрати, або зробити з неї оберіг.

Діти, які вижили під час вибуху мін, мають обмежений доступ до соціальних служб і служб

підтримки. Їх реабілітація, психосоціальна підтримка проходять дуже важко, а юридична допомога не завжди має стовідсоткову підтримку. Діти, що вижили, потребують постійної медичної допомоги й регулярних обстежень їхнього стану, управління болем (деякі діти страждають від болю та не отримують ніякого лікування), пластичної хірургії та операцій із протезування.

Батьки часто не знають про проблеми їхніх дітей або не інформують медиків, особливо коли дитина не скаржиться. Це може бути ще тому, що їхні сім'ї проживають у віддалених населених пунктах. І, не маючи можливості отримати допомогу у своєму населеному пункті, деякі сім'ї повинні їздити до обласних лікарень для регулярного лікування, що може бути ускладнено.

На жаль, психологічна підтримка не є стандартизованою або координованою відповідно до встановленої, довгострокової схеми підтримки й лікування, деякі діти отримують допомогу в більше ніж одному закладі (наприклад, у лікарні та школі). Діти часто не мають кваліфікованої допомоги фахівців і відповідного обладнання для лікування збройних травм, пов'язаних із конфліктом (включаючи офтальмологію та неврологію). Це призводить до помилок і небажаних наслідків для здоров'я дітей.

Насилля. Рівень насильства над дітьми був високим в Україні до конфлікту, затяжний характер конфлікту призвів до його збільшення і стабілізації. Зустрічаються домашнє насильство, жорстоке поводження вдома, а також нехтування дітьми. Воно стало більш поширеним, а також більш жорстоким. Його форми стали більш важкими порівняно з початком конфлікту.

Фізичне насильство зросло, тому що батьки переживають емоційний і психологічний стрес через конфлікт і погіршення стану життя. У сім'ях катастрофічно не вистачає грошей. Більшість сімей знаходиться за межею бідності. Батьки приділяють набагато менше уваги своїм дітям через стрес, конфлікти й бідність. У дитячих садках деяких сильно постраждалих від конфлікту громадах спостерігається різке зростання дітей з проблемами мовлення, вихователі дитячих садків уважають, що це частково пов'язано з травмами і зменшенням спілкування між батьками та їхніми дітьми.

За даними дослідження ЮНІСЕФ, проведеного у 2018 році, майже половина респондентів повідомили, що зазнали насильства в дитинстві (переважно як жертва), 32% стикалися з домашнім насильством у дорослому віці. Серед тих, хто визнає себе жертвою домашнього насильства в дорослому віці, відсоток збільшився з 65% до 76% у 2019 році, при цьому цей відсоток значно більший серед жінок (86%).

Також згадується в рамках опитування ОБСЄ у 2019 році, що кожна із семи жінок

(14%) заявляє, що зазнала форми фізичного насильства з боку дорослої людини до 15 років, порівняно з 27% в ЄС. Майже кожна десята жінка стверджує, що в дитинстві її дуже сильно били палкою (9%), дуже сильно били (7%) або тягнули за волосся так, що було дуже боляче (7%, порівняно із середнім показником ЄС у 22%). Батьки були основними винуватцями цього насильства. Частота психологічного насильства в дитячому віці нижча, ніж фізичного насильства (10%).

Оцінка стану сімей «Зберегти дітей 2019», що стосується загострення стосунків у сім'ї на сході України, розглядало питання батьків, що знаходяться під впливом наркоманії (наприклад, алкоголю). Продаж алкоголю в домашніх умовах збільшує ризик побутового насильства та насильства над дітьми в разі сп'яніння й високого рівня стресу. Діти і підлітки повідомляють, що все частіше вступають у суперечки у сім'ях, удаються до агресивної поведінки та психологічного насильства: «нерви в кожного трясуться, сварки неминучі. Я почала битися з мамою частіше» (дівчина з Донецької області). В оцінці також зазначалося, що деякі батьки бояться за безпеку своїх дітей.

Усе більше проявляється явище, коли батьки залишають дітей із багатодітної сім'ї в бабусь і дідусів або в дитячих будинках на сході України. Як повідомляє ЮНІСЕФ, директори шкіл, учителі та психологи в усіх громадах, близьких до лінії розмежування, повідомляють про різке зростання рівня безробіття і про те, що багато хто з батьків поїхали працювати до Білорусі, Росії чи в інші куточки України. Це також поширило й без того велику кількість домогосподарств-одинаків, призводить до нехтування дітьми та меншої уваги з боку батьків, що залишилися, через додаткові навантаження на них. І формує низький рівень позитивних батьківських навичок.

У суспільстві існує сподівання, що пріоритетом жінки має бути її сім'я. Але жінки мають усе менше дозвілля, усе більше турботи й відповідальності за забезпечення соціального та економічного добробуту своїх сімей. Конфлікт сильно підірвав здатність чоловіків виконувати свої традиційні гендерні ролі, сприяючи руйнуванню системи підтримки сім'ї. Чоловіки вже більше не такі надійні захисники. І вони вдаються до негативних механізмів подолання стресу, усе частіше зловживають наркотиками, алкоголем і скоюють домашнє насильство. Така тенденція, наприклад, помічена також і в сім'ях ВПО.

Інституціоналізація дітей. Більшість дітей в інтернатній системі України не є біологічними сиротами. Натомість їх поміщають до установ через втрату працездатності й бідність їхніх батьків, через те, що їхні батьки вважаються непридатними утримувати їх. Дійсно,

українська влада оцінює, що понад 90% дітей в установах країни мають сім'ю. Коли в сім'ях виникають проблеми, спричинені інвалідністю, зловживанням наркотиками чи іншими труднощами, органи соціальних служб повідомляють, що є прийомні сім'ї або інтернати, що готові тимчасово взяти дитину, поки сім'я не зможе об'єднатися. Як результат, місцева влада вважає, що розміщення в дитячому будинку чи інтернаті часто є єдиним варіантом для дітей, які в іншому випадку могли б залишитися в сім'ї.

Розвиток підлітків на сході України.

ЮНІСЕФ провів дослідження впливу конфлікту на підлітків, а також мікросистемних ризиків на розвиток підлітків. Дослідження виявило, що розвиток молоді пов'язаний із проблемами психічного здоров'я, такими як тривожність, депресія, зловживання наркотиками й агресія, зниженням загальної якості життя й задоволенням життям.

На противагу цьому, вплив соціально-демографічного ризику (наприклад, бідність сім'ї, неповні сім'ї) пов'язаний насамперед зі зменшенням навчальних досягнень.

Також дослідження ЮНІСЕФ SCORE, проведене у 2019 році, повідомляло, що найбільш уразливими групами є підлітки, старші за 16 років, у районі Луганська на відстані 0–5 км від лінії розмежування, які мають найгірший механізм стійкості й копіювання, ніж будь-яка інша група. Екстерналізація (пияцтво, насильство тощо) та інтерналізація проблем (тривожність, депресія тощо) розглянуті з погляду поширеності серед дітей і молоді в різних районах Донецької та Луганської областей, а також у центральній Україні для порівняння.

Хлопчики в цих областях демонструють низький рівень стійкості й життєвих навичок, а також низьку здатність отримувати користь від допомоги. Хлопці та чоловіки часто не шукають підтримки, що призводить до насильницької поведінки, у них відсутня пильність, коли діти граються в небезпечних районах, включаючи райони, забруднені мінами, що призводить до травм і смертельних випадків.

Може відбуватися **вербування дітей** до збройних сил або груп осіб віком до 18 років у будь-якій якості. Це може бути й використання дітей як у бойових, так і в ролях підтримки, у тому числі як бійців, інформаторів, людського щита, посланців, охоронців, кухарів чи носіїв. У Східній Україні є інформація, що лише декілька дітей завербовані або використовувалися як інформатори. Через чутливий характер цього питання в українському суспільстві дуже важко встановити масштаб проблеми, оскільки багато людей або взагалі відмовляється її обговорювати, або заперечує, що зроблено будь-яку спробу їх залучення. Якщо вони розкажуть про це, інформатори та їхні родини ризикують бути

покараними. Звіти НУО та ЗМІ також показали участь дітей. Ця інформація досі розслідується, оскільки доступ до територій, що постраждали від конфлікту, є надзвичайно важким. Подекуди проводяться мілітаризовані освітні й військові літні табори для дітей і підлітків. Оскільки такі табори самі по собі не є незаконними за міжнародним правом та існували в Україні вже до конфлікту, ми можемо побачити, що в деяких з них відпочивають і навчаються діти віком до 15 років. Вони проходять навчальну військову підготовку та вчать маніпулювати військовою зброєю, у тому числі обговорюють питання мінної безпеки й імпровізованих вибухових пристроїв. В умовах триваючого конфлікту використання дітей для посилення риторики війни викликає глибоке занепокоєння й підриває будь-які зусилля щодо миру та примирення.

Діти з обох сторін конфлікту все частіше стають мілітаризованими через шкільні програми, а також післяшкільні заходи, такі як військові й патріотичні клуби, патріотичні літні табори й відвідування військовими навчальних закладів, тоді як одна збройна сила засуджує іншу. Під час цих заходів діти до 8 років беруть участь у військових навчаннях. Загалом присутність військових у громадах, особливо близько до шкіл і лікарень, створює численні ризики для безпеки дітей. Діти часто повідомляють, що бояться контрольно-пропускних пунктів і мають великий страх перед військовою присутністю.

Насильство. Згідно з опитуванням щодо поширеності насильства стосовно жінок і дівчат, проведеним у 2014 році, принаймні 22% жінок у віці від 15 до 49 років зазнали принаймні однієї форми фізичного чи сексуального насильства протягом свого життя. Три з десяти жінок (28%) зазнали фізичного чи сексуального насильства з боку попереднього партнера; 24% стикалися з фізичним або сексуальним насильством з боку не-партнера. Також, за їхніми свідченнями, 5% жінок зазнали сексуального насильства у взаєминах із поточним партнером, 7% – із попереднім партнером, 5% – із не-партнером, 7% – із будь-яким партнером.

Діти, що стали свідками насильства, більше згадують про практичну допомогу (22%) та інформацію про безпеку (10%).

Відбувається також посилення насильства в сім'ї у зв'язку з демобілізацією українських солдатів. Сьогодні немає обов'язкового деінфікування цих чоловіків до повернення додому, хоча їм надається підтримка психолога, більшість чоловіків відмовляється від цієї пропозиції, оскільки це, на їхню думку, буде сприйматися як ознака слабкості.

На національному рівні та за даними бази даних Міністерства соціальної політики у 2018 році, зафіксовано 110 687 скарг на насильство в сім'ї (порівняно з 96 245 звернен-

нями за той самий звітний період 2017 року, що на 13% більше), із них 91 087 звернень були від жінок, 14 457 – від чоловіків, 1 005 – від дітей (розбиття за статтю немає).

Торгівля для сексуальної експлуатації, а також експлуатаційна праця є деяким із ризиків, із якими стикаються діти та підлітки на сході України. Ризик експлуатації посилюється переміщенням, нехтуванням батьками, занедбанням дітьми в дитячих установах і дитячих будинках, труднощами з реєстрацією народження та відсутністю зв'язку між органами влади для належного виявлення й втручання в підозрювані випадки торгівлі людьми. «Випускники» дитячих будинків є також особливо вразливою групою до багатьох форм торгівлі людьми. Вони, як правило, психологічно вразливі, а також погано оснащені для пошуку альтернативних можливостей. Крім того, La Strada повідомляє: «В Україні є люди, які допомагають знайти цих дітей, уразливих до дитячої порнографії ... звичайно, найбільш уразливими дітьми є діти з бідних сімей, соціальні сироти й діти, які перебувають у дитячих будинках».

Як відомо, у сильно мілітаризованих місцях молоді жінки встановлювали стосунки з озброєними учасниками конфлікту. Обмін сексом для цілей виживання часто є табуованою темою, однак жінки ВПО та місцеві НУО згадували випадки й зазначили, що ситуація може посилюватися, оскільки в жінок і дівчат не вистачає варіантів для підтримки. Існує також занепокоєння, що жінки та дівчата, які переселяються, можуть продовжувати займатися сексуальною роботою/проституцією, щоб підтримати себе або стати жертвами експлуатації й торгівлі людьми.

Найбільш вразливі дівчата проживають у сірій зоні поблизу лінії розмежування. Уже є повідомлення про зростання підліткової вагітності, нібито після відносин із бійцями з обох сторін. Важливо націлити цю групу на цілеспрямовану підтримку, включаючи інформацію про їхні права та репродуктивне здоров'я, щоб зробити їх менш вразливими до експлуатації. По-друге, вивчити можливості провести навчання з питань захисту дітей від сексуальної експлуатації та жорстокого поводження й навчання для військових у світі передбачуваних випадків сексуальної експлуатації молодих дівчат навколо пунктів пропуску. Збільшився ризик сексуальної експлуатації над школярками віком до 18 й навіть молодше – 16 років, що зареєстровано працівниками шкіл у кількох школах, які знаходяться поблизу лінії розмежування. Сьогодні є повідомлення про збільшення вагітності серед молодих жінок на 8% як результат сексуального насильства із солдатами. Деякі з дівчат одружилися, а інші завагітніли та залишилися покинуті. Більше за все таких зустрічей було

біля пунктів пропуску й інших військових споруд, а також місцевих саун.

Ураховуючи високу поширеність ВІЛ/СНІДу в Донецькій області (особливо серед секс-працівників) і відсутність освіти в галузі сексуального здоров'я в регіоні, ці жінки й дівчата особливо вразливі та потребують спеціалізованого захисту, безпечних місць і психосоціального консультування.

Реєстрація народження – це основне право, визнане статтею 7 Конвенції про права дитини та статтею 24 (2) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. Кожна дитина має право на реєстрацію при народженні без будь-якої дискримінації. Виконання цього права має вагомий значення для реалізації всіх інших прав, оскільки реєстрація встановлює юридичне визнання урядом існування дитини. Реєстрація народження також має вагомий значення для здійснення гарантій для дітей, які в іншому випадку були б без громадянства, включаючи гарантії, що містяться в Конвенції 1961 р.

Хоча зараз почали частково визнавати й використовувати свідоцтва про народження, видані з різних сторін конфлікту, але залишається питання обмеження свободи пересування, що негативно впливає на велику кількість осіб, і питання отримання документів про реєстрацію актів цивільного стану.

Діти з непідконтрольних уряду територій ризикують стати особами без громадянства, оскільки фактично влада почала видавати власні посвідчення, які не приймаються в Україні. За минулі роки українськими судами видано щонайменше 200 свідоцтв про народження, можна вважати, що ця кількість у наступному році зросте, якщо це питання не буде вирішено систематично. Незважаючи на те що в Україні існує судова процедура, яка дозволяє дітям із цих територій отримати свідоцтва про народження, кроки є громіздкими й дорогими, особливо для вразливих сімей. Огляд судових записів у 2016–2018 роках свідчить про те, що приблизно 44% дітей, які повідомили, що народилися в Донецькій і Луганській областях, і близько 11% у Криму отримали свідоцтва про народження, видані Урядом України. Діти і підлітки, батьки яких працюють в урядових структурах, не мають змоги отримати українську документацію, включаючи паспорти.

У першій половині 2018 року Україна здійснила перші кроки до встановлення адміністративної процедури реєстрації народження дітей, народжених у непідконтрольних уряду територіях. 18 січня 2018 року Парламент прийняв Закон України «Про окремі аспекти державної політики, спрямовані на забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованій території Донецької та Луганської областей» № 2268. Закон підтверджує недійсність усіх

документів, виданих там, але вводить виняток для «документів, що засвідчують факти народження чи смерті людини». Ці документи можуть бути додані до заяв на реєстрацію народження/смерті органом реєстрації громадянської реєстрації в Україні. Однак цей виняток уводиться лише для документів, виданих у Донецькій і Луганській областях, а не в Криму. Уряд ще повинен установити процедуру забезпечення виконання цього положення, яке спростить процедури реєстрації народжень і смертей, що трапляються на території, яка не перебуває під контролем Уряду.

Цілі діяльності. Отже, необхідно посилити захист постраждалих від конфлікту дітей і молоді на сході України в домашніх умовах, на рівні школи та громади шляхом розширення доступу до якісних послуг із захисту дітей.

Ось деякі ключові стратегії, які будуть використовуватися для підтримки таких цілей:

1. Зміцнюються механізми подолання проблем і формування стійкості дітей і молоді.

Пріоритетні результати.

Дітям і піклувальникам надається перша психологічна допомога під час кризи й одразу після неї, щоб зменшити та полегшити негаразди, зменшити психосоціальний хаос, а також сприяти й підтримувати коротко- та довгострокові механізми подолання й адаптації.

Посилити знання та навички вихователів, членів громади, комітетів із захисту дітей і вчителів щодо того, як емоційно підтримувати та піклуватися про дітей.

У дітей є можливості й безпечні місця для збирання, спілкування, гри та отримання психосоціальної підтримки.

Посилюється участь громад у сприянні добробуту дітям, сім'ям, їхнім стійкості й участі.

2. Дівчата та хлопчики мають доступ до послуг із захисту дітей і захищені від насильства, експлуатації, жорстокого поводження та нехтування вдома, у школі та громаді.

Пріоритетні результати.

Діти мають доступ до безпечних приміщень, у тому числі в школі, у своїх будинках і громадах.

Зміцнюється здатність дітей і членів громади до захисту дітей, а громада бере участь у розробленні та доступності ефективних механізмів, сприятливих для дітей, для запобігання насильству над хлопчиками та дівчатами й реагування на них. Мережі захисту дітей, що базуються на громаді, створені для запобігання нехтуванню, експлуатації, жорсткому поводженню й насильству над дітьми та реагуванню на гуманітарні потреби дівчат і хлопців у всіх постраждалих громадах.

З дітьми, громадами й іншими ключовими зацікавленими сторонами узгоджуються та застосовуються відповідні механізми скарг

і зворотного зв'язку, які є неупередженими, своєчасними, безпечними, конфіденційними й доступними для дітей і сімей.

3. Дівчата та хлопчики захищені від вербування й використання в бойових діях збройними силами або збройними групами.

Пріоритетні результати.

Запобігання вербуванню та використанню дітей збройними силами та групами й/або мобілізації дітей до участі в насильстві. Моніторинг та об'єктивні повідомлення про порушення прав дітей.

4. Дівчата і хлопчики захищені від мін і залишків війни.

Пріоритетні результати.

Запобігання травматизму і травматизму, пов'язаному з аваріями на шахтах. Удосконалюються національні та місцеві системи реагування на дітей, які постраждали внаслідок аварій на шахтах.

5. Забезпечується добре узгоджене, передбачуване й усебічне планування та реагування на всіх рівнях.

Пріоритетні результати.

Якість і надання послуг забезпечується. Ситуацію із захистом дітей і реагування на них систематично відстежують та аналізують, оцінюють ефективність роботи. Дії з підготовки до захисту дітей інтегруються в міжвідомчі плани дій у надзвичайних ситуаціях.

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, необхідно посилити захист постраждалих від конфлікту хлопців і дівчат на сході України в домашніх умовах, на рівні школи та громади шляхом розширення доступу до якісних послуг із захисту дітей. Для цього необхідно зміцнювати механізми подолання проблем і формування стійкості молоді; молодь мусить мати доступ до послуг із захисту дітей і захищена від насильства, експлуатації, жорстокого поводження та нехтування вдома, в школі та громаді; захищена від вербування й використання в бойових діях збройними силами або збройними групами; захищена від мін і залишків війни; забезпечується добре узгоджене, передбачуване й усебічне планування та реагування на всіх рівнях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. CHILD PROTECTION SUBCLUSTER STRATEGY / CHILD PROTECTION SUBCLUSTER. Kyiv : UNICEF, 2020. 14 с.

2. Dsmsu.gov.ua. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016–2020 роки. Київ : Мінмолодьспорт України, 2016. URL: http://dsmsu.gov.ua/media/2016/03/12/7/povnii_tekst_ostatochno_1_.pdf.

3. Birth registration / UNU. 2019. URL: http://www.globalprotectioncluster.org/wp-content/uploads/Advocacy_UN-Briefing-Note-Birth-registration_en.pdf.